

Strateški plan za period 2023 - 2026. godine

SADRŽAJ

Strateški plan za period 2023 - 2026. godine.....	1
1. Uvod.....	3
2. Programske oblasti:.....	5
2.1 Program ljudskih prava i pravde	5
2.2 Škola političkih studija	5
2.3 Medijski program	6
3. Organizacijski kapaciteti Građanske alijanse.....	7
3.1 Organizaciona struktura.....	7
3.2 Trenutni kapaciteti GA.....	7
3.3 Vrijednosti i principi delovanja GA.....	7
4. Okruženje.....	8
4.1 Socio-ekonomski ambijent.....	8
4.2 Trenutna politička situacija	8
5. Strateški ciljevi.....	10
5.1 Ljudska prava i pravda	10
5.2 Program Škole političkih studija	11
5.3 Medijski program	11
5.4 Održivost organizacije.....	12
6. Projekcija potrebnih resursa za ostvarenje strateških ciljeva	13

1. Uvod

Građanska alijansa (GA) je nevladina i neprofitna fondacija osnovana 1. juna 2011. godine.

Vizija

Crna Gora je građansko i demokratsko društvo, zasnovano na vladavini prava. Crna Gora se razvija kao društvo aktivnih i informisanih građana, a državne institucije funkcionišu u skladu s pozitivnim zakonskim propisima u cilju ostvarivanja javnog interesa.

Misija

Građanska alijansa (GA) doprinosi jačanju građanskog i demokratskog društva, kroz pokretanje i podršku građanskim inicijativama, zaštitu i promociju ljudskih prava i kontrolu rada državnih institucija.

Ciljevi i zadaci GA su:

- Poštovanje principa vladavine prava;
- Usklađivanje crnogorskog zakonskog okvira i institucionalne prakse javnog sektora sa standardima iz oblasti ljudskih i manjinskih prava;
- Razvoj civilnog društva;
- Unapređivanje ambijenta za rad medija;
- Otvorenost javnih institucija prema građanima;
- Poboljšanje javnih politika u oblastima ljudskih prava i civilnog društva i njihova efikasna primjena;
- Pružanje besplatne pravne pomoći tražiocima međunarodne zaštite i licima sa odobrenom zaštitom, kao i žrtvama kršenja ljudskih prava i diskriminacije.

GA radi na promovisanju i jačanju građanske svijesti u smislu prepoznavanja ključnih društvenih problema i formulisanja alternativa zasnovanih na kulturi ljudskih prava i principima tolerancije i javnog dijaloga. U praktičnom smislu, GA to ostvaruje kroz kontrolnu ulogu civilnog sektora, kao i pružanjem konkretne podrške građanskim inicijativama i aktivistima.

Ključni prioriteti tima GA su utvrđivani u skladu sa idejom razvoja Crne Gore kao društva aktivnih i ravnopravnih građana, sa državnim institucijama koje funkcionišu u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i sa ciljem ostvarivanja javnog interesa.

Konkretne aktivnosti koje su usmjerene na realizaciju programskih ciljeva naše organizacije, osmišljavamo kroz procese analize naših i relevantnih izvještaja domaćih i međunarodnih organizacija, kao i kroz sveobuhvatne konsultacije sa mrežom lokalnih partnera. Konačno, veoma važne sugestije dobijamo i od građana s kojima redovno komuniciramo kroz projektne aktivnosti, ali i putem društvenih mreža.

Kao "tim Građanske alijanse" kontinuirano radimo na jačanju naših znanja i sposobnosti, kao i na umrežavanju i jačanju kapaciteta lokalnih partnera iz civilnog društva za bavljenje monitoringom i izvještavanjem u oblastima ljudskih prava, vladavine prava, dobrog upravljanja. Bavimo se izgradnjom kapaciteta i podrškom za one organizacije koje okupljaju predstavnike višestruko marginalizovanih grupa.

GA prati rad svih grana vlasti iz perspektive "građanina", s posebnim fokusom na proces realizacije mjera definisanih pregovaračkim poglavljima u sklopu procesa EU integracija, koji predstavlja ključni reformski okvir crnogorske javne uprave i pravosuđa. To se posebno odnosi na poglavlja 23. Pravosuđe i temeljna prava i 24. Pravda, sloboda i bezbjednost, u sklopu kojih se stvaraju trajne normativne i institucionalne pretpostavke za stvaranje odgovornog i efikasnog javnog i pravosudnog sektora, čiji je rad usklađen sa principima ljudskih prava.

Mogućnost da budemo fleksibilni i dinamični i ostvarimo željeni uticaj dugujemo i povjerenju donatora i partnera koji kroz partnerski odnos i institucionalnu, programsku i projektnu podršku, daju nemjerljiv doprinos našem radu.

I u narednom periodu nastavljamo sa diverzifikovanom donatorskom strukturom, stručnom nadogradnjom i profesionalnim profilisanjem zaposlenih, te umrežavanjem sa svim organizacijama u Crnoj Gori i regionu, koji dijele iste vrijednosti kao i GA.

Za sve članove tima primat u radu će i dalje biti aktuelni problemi u oblastima kojima se bave, javni interes, a motiv neće biti donatorski konkursi, partijske pozicije ili bilo šta slično. Bićemo inicijatori uspostavljanja prakse društvenog dijaloga i pozitivnih pomaka za dobrobit društva u cjelini.

Strateški plan GA za period 2023-2026. godine je okvir za rad i razvoj organizacije. Strategija je osmišljena kao osnov smislenog povezivanja godišnjih aktivnosti, koje će biti planirane kroz izradu godišnjih operativnih planova. U operativnom planu za implementaciju strategije napravljeni su planovi sa definisanim mjerljivim pokazateljima uspjeha, čije će ostvarenje tim GA moći da prati kroz sistematičan monitoring i proces samoevaluacije.

2. Programске oblasti:

2.1 *Program ljudskih prava i pravde*

Program obuhvata monitoring, istraživanje i dokumentovanje slučajeva kršenja ljudskih prava, njihovo procesuiranje i zastupanje žrtava pred nadležnim sudovima i državnim organima. Vršimo analizu predloženih zakonskih rješenja iz ove oblasti i podižemo stepen informisanosti građana o stanju ljudskih prava. Kroz ovaj program, sprovodimo kontrolu i pratimo reformu rada pravosuđa, kao i nadležnih državnih institucija. Pružamo besplatnu pravnu pomoć marginalizovanim grupama i pojedincima da dobiju neophodnu zaštitu i podršku u cilju ostvarivanja svojih prava i ostajemo otvoreni za direktnu komunikaciju sa građanima. Kroz brojne sadržaje u Informativno dokumentacionom centru podižemo informisanost građana sa ratnom prošlosti.

U okviru ovog programa, fokusirani smo na probleme torture i diskriminacije, politički motivisana nasilja, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i okupljanja, zaštitu ličnih podataka, manjinska prava, status raseljenih lica, lica u riziku od apatridije, tražioce međunarodne zaštite i lica sa odobrenom zaštitom, bezbjednost granica i borbu protiv krijumčarenja migranata, kao i ekonomska i socijalna prava. Organizovaćemo i edukaciju državnih službenika iz ovih oblasti. Takođe, GA će insistirati na profesionalnom, nezavisnom, odgovornom, transparentnom i efikasnom pravosudnom sistemu, kao i kvalitetnom radu državnih servisa.

Aktivnosti u dijelu suočavanja s prošlošću biće intenzivirane u narednom periodu uz osnovani Informativno-dokumentacioni centar, putem kojeg će tema ratnih zločina biti jasnije predstavljena javnosti. U fokusu su naročito mladi, čije je znanje u ovoj oblasti trenutno na jako niskom nivou. Ukazivaćemo na neophodnost ponovnih otvaranja istraga, saradivati sa nadležnim institucijama i obezbjeđivati što više potrebnog materijala za funkcionisanje našeg Informativno-dokumentacionog centra (IDC).

Poseban cilj GA jeste umrežavanje i pružanje raznovrsne podrške drugim organizacijama sa sličnom misijom.

2.2 *Škola političkih studija*

GA smatra da je učešće građana u političkim procesima i debatama oko rješavanja društvenih izazova jedan od veoma važnih preduslova usklađivanja djelovanja i javnog sektora i političkih partija sa potrebama građana. To podrazumijeva podršku neformalnim i lokalnim inicijativama građana, okupljenih oko konkretnih društveno-ekonomskih problema i izazova, koji nerijetko ne posjeduju osnovne organizacione resurse niti znanje o zakonskim pravima i obavezama.

GA kao svoje primarne zadatke vidi edukaciju različitih društvenih grupa, uključujući predstavnike civilnog i poslovnog sektora, jačanje građanske svijesti, kao i informisanje građana i pružanje podrške građanskim inicijativama i organizacijama koje dijele iste vrijednosti. U cilju umrežavanja svih aktivnosti GA, kroz ovu programsku oblast biće pružena strateška podrška ostalim aktivnostima, prikupljanjem i analizom neophodnih podataka, njihovim smještanjem u kontekst sistemskih problema, te formulisanjem adekvatnih rješenja i kvalitetnijim javnim zastupanjem u saradnji sa relevantnim partnerima.

Time doprinosimo da institucije odgovaraju građanima za svoje djelovanje i postignute rezultate, da budu efikasni i postižu rezultate, omoguće učešće raznovrsnih aktera iz društva, rade transparentno, komuniciraju sa građanima i reaguju na novonastale situacije i promjene u društvu, teže konsenzusu i budu pravedni, a sve uz poštovanje principa vladavine prava. Da bi društvo bilo takvo, građani moraju biti osnaženi da učestvuju na svrsishodan način u procesima donošenja odluka i da predstavljaju kontrolni mehanizam za unaprijeđenje rada institucija.

Kroz ovu programsku oblast biće realizovan program Škole političkih studija, koja je pozicionirana kao vodeći nacionalni program vaninstitucionalnog obrazovanja u oblasti ljudskih prava i reformi u sklopu EU integracija. Ciljna grupa Škole su primarno političari i javni službenici, novinari, NVO i sindikalni lideri, kao i predstavnici međunarodnih organizacija.

Istovremeno, Škola omogućava i ohrabruje dijalog predstavnika različitih društvenih grupa i institucija o važnim reformskim temama, kao katalizator saradnje među njima, ali i kao platforma za promociju ključnih vrijednosti i programskih ciljeva naše organizacije.

2.3   Medijski program

Medijski program razvijen je na osnovu ideje o kreiranju jake mreže za saradnju i podršku različitim kritičkim mišljenjima u Crnoj Gori i regionu. Program se zasniva na tri osnovna stuba: građane i civilni sektor, medije i javne institucije/organizacije. Tako sveobuhvatan pristup omogućava značajan uticaj na kreiranje javnog mnjenja i fokus javnih debata na društvo.

Osnovne vrijednosti medijskog programa su pristup koji se zasniva na pravima svih građana, sa akcentom na odgovornost Vlade i javnih institucija, naročito u odnosu na građane i slobodu kritičkog mišljenja i javno iznošenja stavova. Program uključuje projekte i aktivnosti koji su međusobno povezani i koji doprinose uspješnoj implementaciji i održivosti.

U drugu deceniju rada GA, Medijski program ulazi sa novim pristupom fokusiranim na podršci medijskom zakonodavstvu, funkcionisanju medijskih institucija i podizanju profesionalnih standarda. Medijski program će akcentovati glas nedovoljno zastupljenih aktera medijske zajednice, javno zastupati uvođenje standarda u ovoj oblasti i prevazilaženju podjele unutar medijske zajednice, uz stalno potenciranje aspekata koji se tiču ljudskih prava – od slobode izražavanja do prava marginalizovanih grupa.

Osnovne vrijednosti medijskog programa su pristup koji se zasniva na pravima građana na objektivno informisanje, informisanje bez političkih uticaja, ukidanje svih monopola i održivosti profesionalne medijske zajednice.

Kroz analizu zaključaka međunarodnih institucija, doći ćemo do potrebnih aktivnosti koje moraju biti odrađene u ovom periodu.

Ubijedeni da sve ove ciljeve treba donijeti nakon dijaloga u Skupštini Crne Gore, smatramo da je ovaj dvogodišnji period ključan za medijsku scenu u Crnoj Gori, a time i ukupni demokratski razvoj društva i integrativne procese u Crnoj Gori.

3. Organizacijski kapaciteti Građanske alijanse

3.1 Organizaciona struktura

Upravni odbor (UO) je kolektivno tijelo koje čini tri člana. UO bira predsjednika, programskog i administrativnog direktora. Svaki program ima svog koordinatora, kome u radu pomažu projektni menadžeri.

Savjet GA je eksterni organ koji se bavi dugoročnim razvojem organizacije; Nadzorni odbor prati rad GA i podnosi izvještaje osnivačima o namjenskom korišćenju sredstava GA, sa prijedlozima za preduzimanje odgovarajućih mjera.

3.2 Trenutni kapaciteti GA

U GA je angažovano ukupno 22 osobe. Od tog broja, 14 lica vode se kao stalno zaposleni, honorarno odnosno na projektnim aktivnostima angažovano je osam lica, dok troje njih volonterski obavljaju nadzornu odnosno petoro savjetodavnu ulogu.

Svim zaposlenih u GA i njenim članicama se uredno plaćaju svi porezi i doprinosi, u skladu sa zakonskim obavezama.

Internet stranica na tri jezika nudi pregled programskih aktivnosti GA, linkova sa drugim srodnim organizacijama, uvid u značajna nacionalna i međunarodna dokumenta i ujedno doprinosi unaprijeđenju vidljivosti rada GA i partnera u široj javnosti.

3.3 Vrijednosti i principi delovanja GA

- Istina
- Pravda
- Mir
- Tolerancija
- Odgovornost
- Jednakost
- Transparentnost
- Stalno učenje i saradnja

4. Okruženje

4.1 *Socio-ekonomski ambijent*

Prema popisima stanovništva iz 2003. i 2011. godine, Crna Gora je imala 620,145, odnosno 620,092 stanovnika. Dakle, broj stanovnika je stagnirao, a došlo je do promjene u starosnoj strukturi, u pravcu daljeg starenja populacije. Na osnovu Popisa, u Crnoj Gori je živjelo 50,61% žena 2011. godine, odnosno 313.793 njih i 49,39% odnosno 306.236 muškaraca. Najveći broj stanovnika ima glavni grad Podgorica i to 185.937, što predstavlja 30% stanovništva Crne Gore. Multietnički sastav društva smatra se jednom od glavnih vrijednosti, iako je, istovremeno, često otvarao linije podjele unutar društva. Relativnu većinu u tom smislu čine Crnogorci (44.97%), slijede Srbi (28.72%), zatim Bošnjaci (8.64%), Albanci (4.90%), Muslimani (3.31%), Romi (1.01%) i Hrvati (0.97%). Većinsko stanovništvo je pravoslavne vjeroispovijesti (72.07%), a postoji i značajan procenat pripadnika islamske vjeroispovijesti (15.97%), dok nakon njih slijede katolici (3.44%) i ateisti (1.24%).

Proces tranzicije u Crnoj Gori otpočeo je ranih devedesetih godina prošlog vijeka, u ratnom okruženju, praćen hiperinflacijom i sankcijama međunarodne zajednice. Ti faktori su uticali na stvaranje veoma nepovoljnog političkog i ekonomskog ambijenta, u smislu progona političkih neistomišljenika, jačanja klero-šovinističkih tendencija i početka sumnjivih privatizacija društvenih resursa. No, u drugoj polovini devedesetih godina dolazi do otklona državnog rukovodstva od ratne politike, što će otvoriti prostor za brojne društvene reforme tokom 2000ih, iako posljedice tog perioda i danas predstavljaju ključnu barijeru društvenih reformi, uz poslovično negiranje odgovornosti državnih organa za brojne ratne zločine i kršenja ljudskih prava.

Crna Gora je obnovila nezavisnost 2006. godine. Period nakon sticanja nezavisnosti u ekonomskom smislu, bio je pun izazova za Crnu Goru. Snažan ekonomski rast od 2006-2008. godine, bio je praćen rastom stranih direktnih investicija (u prosjeku iznad 20% BDP) i kreditnim bumom (godišnjih stopa rasta više od 100%). Svjetska ekonomska kriza pogodila je Crnu Goru 2009. godine i kontrakcijom ekonomskog rasta od -5,7%, poljuljala temelje makroekonomske stabilnosti. Uporedo, crnogorska ekonomska struktura pretrpjela je ogromne promjene, napuštanjem tradicionalnih proizvodnih industrija i intenziviranim fokusom na turizam i građevinski sektor. Te promjene, uz sumnjive privatizacije velikih i profitabilnih sistema u domenu telekomunikacija, bankarstva i naftne industrije, kao i ogroman porast zapošljavanja u javnom sektoru – izložile su crnogorsku ekonomiju spoljnim ekonomskim i političkim rizicima, što će dodatno uticati na ekonomska raslojavanja i društvenu nestabilnost u periodu nakon 2008. godine.

COVID19 pandemija je ostavila poražavajuće posljedice na zemlju u kojoj turizam generiše četvrtinu BDP, uz rastuće brojke građana koji su ostali bez posla ili značajno ugrožene egzistencije. Kada se tome dodaju zabrinjavajući trendovi po pitanju kvaliteta javnih servisa i poštovanja ljudskih prava tokom trajanja pandemije – opšti politički ambijent poprima sve negativnije karakteristike.

4.2 *Trenutna politička situacija*

Crna Gora je članica Ujedinjenih nacija, OEBS-a, Savjeta Evrope, MMF-a i NATO. Crna Gora ima status zemlje kandidata EU od decembra 2010. godine, a pristupne pregovore otvorila je u junu 2012. godine. Evroatlantske integracije su ključni prioriteti vanjske politike Crne Gore sa fokusom na vladavinu prava, kao ključnim uslovom za oba procesa. Ključni izazovi sa kojima se Crna Gora suočava vezani su za izgradnju nezavisnih institucija.

Crna Gora se nalazi u složenom okruženju koje zahtijeva mnogo rada i posvećenosti demokratskim procesima svih donosilaca odluka i društvenih sektora. Takođe, ispunjavanje standarda i kriterijuma koji proizilaze iz članstva u Savjetu Evrope i procesa pristupanja Evropskoj uniji, predstavlja poseban izazov za državu koja još nije izašla iz tranzicione faze i koju karakteriše nedostatak pravila u mnogim oblastima. Široko prihvaćeni evropski standardi i vrijednosti

nijesu doprinijeli uspostavljanju unutrašnjeg povjerenja i novog sistema vrijednosti i razvoja političke kulture. Administrativni kapaciteti institucija prepoznati su kao slaba karika, posebno u smislu prilagođavanja zakonodavstva i primjene novih zakonodavnih rješenja u skladu sa EU standardima. Takođe, istraživanja javnog mnjenja pokazuju evidentan nedostatak povjerenja u institucije i njihovu efikasnost. Ovo se prije svega odnosi na sudstvo, koje je još uvijek podložno političkom uticaju. Korupcija na svim nivoima, nedostatak odgovornosti za koruptivne radnje i opšta prihvaćenost korupcije i nepotizma kao sastavnog dijela funkcionisanja sistema - identifikovani su kao jedan od ključnih problema Crne Gore.

Demokratski procesi u Crnoj Gori su u negativnom trendu. Prema izvještaju Fridom Hausa koji je objavljen u maju 2020. godine, Crna Gora je izgubila status demokratske države koji je držala od 2003 godine, i smještena je u grupu tranzicionih odnosno, "hibridnih režima". Time je naglašen gotovo decenijski trend opadanja sposobnosti državnog sistema da kroz stabilne i nezavisne institucije obezbijedi vladavinu zakona, puno poštovanje ljudskih prava i prevazilaženje oštrih političkih podjela, koje još od velikih građanskih protesta 2011. godine potresaju crnogorsko društvo.

Nakon izbora 2016. godine crnogorsko društvo je ušlo u fazu radikalizacije političkih podjela, koje su sve više uticale na porast govora mržnje, etničkih i vjerskih distanci, kao i sve snažnije diskriminacije marginalizovanih grupa. Nepostojanje parlamentarnog dijaloga praćeno je sve nepovoljnijim ocjenama efikasnosti javnog i pravosudnog sistema, porastom korupcije, kao i sve snažnijim građanskim protestima. Kada je u decembru 2019. usvojen Zakon o vjerskim zajednicama, kojem se oštro suprostavljala najveća vjerska zajednica u Crnoj Gori – Mitropolija crnogorsko primorska, dolazi do erupcije političkih sukoba, koji su oživjeli podjele iz referendumskog perioda, sa kojima se ušlo u predizbornu kampanju.

Nakon pobjede opozicije na izborima započet je proces formiranja nove vlade, i crnogorsko društvo počinje procese kompleksne tranzicije, formulisanja novih politika i prioriteta, i promjena brojnih društveno-političkih paradigmi koje su se ustalile tokom proteklih decenija. Sve to doprinosi stvaranju ambijenta u kojem novi ljudi, koji do sada nisu imali previše iskustva sa rukovođenjem ključnih državnih institucija – preuzimaju ključne obaveze i odgovornosti koje proističu iz procesa evropskih integracija. To takođe podrazumijeva i rješavanje svih onih nagomilanih problema s kojima se prethodna vlast nije htjela ili umjela adekvatno suočiti, od ratnih zločina do pravosudne efikasnosti i nezavisnosti.

5. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi GA u periodu 2023-2026. tematski su podijeljeni u tri operativne cjeline, koje odgovaraju našim programskim oblastima – Ljudska prava i pravda, Mediji i Škola političkih studija, uz četvrtu oblast koja se naslanja na organizacioni razvoj i održivost. To znači da ćemo u narednom periodu nastaviti sa praćenjem rada državnih organa u cilju podizanja stepena njihove efikasnosti i odgovornosti, pomagati žrtvama kršenja ljudskih prava i promovisati standarde iz ove oblasti i istovremeno jačati saradnju sa građanima pomažući njihove lokalne inicijative, kao i raditi sa medijima na polju stimulisanja javnog dijaloga o rješavanju ključnih društvenih problema.

Osnovni metodološki pristup GA podrazumijeva monitoring rada institucija, dokumentovanje nedostataka i kršenja ljudskih prava kroz sveobuhvatne izvještaje sa preporukama, koje će služiti kao osnov dijaloga sa svim društvenim akterima. Paralelno, rad sa građanima, kroz zajedničke inicijative i komunikaciju putem društvenih mreža – predstavljajući osnov dodatne legitimacije našeg rada.

Konačno, naša organizacija posvetiće posebnu pažnju komuniciranju sa građanima i osmišljavanju dugoročnih kampanja. S tim u vezi, u narednom periodu pojačaćemo naše kampanje putem društvenih mreža i korišćenjem digitalnih servisa, imajući u vidu da je prosjek crnogoskih građana na društvenim mrežama značajno iznad prosjeka EU i regiona, i da one za građane sve više predstavljaju izvor informacija, ali i arenu za javne debate.

5.1 Ljudska prava i pravda

CILJEVI	METODOLOGIJA
Povećan stepen kažnjivosti počinilaca kršenja ljudskih prava	Istraživanje, dokumentovanje i publikovanje slučajeva kršenja ljudskih prava, strateški sudski slučajevi s posebnim naglaskom na prevenciju torture i diskriminacije
Kvalitetnije poštovanje prava marginalizovanih društvenih grupa	Pružanje besplatne pravne pomoći pripadnicima LGBT populacije, osobama sa invaliditetom, Romima i manjinama, kao i migrantima. Promocija njihovih prava i rad na njihovoj punoj društvenoj integraciji
Unaprijeđena efikasnost, transparentnost i odgovornost državnih i pravosudnih institucija zaduženih za zaštitu ljudskih prava	Monitoring primjene zakona koji regulišu standarde u oblasti ljudskih prava, kao i rada državnih i pravosudnih institucija, formulisanje programskih izvještaja sa preporukama za promjenu zakonskog okvira i institucionalnih praksi. Javne konsultacije i kontinuirani dijalog sa predstavnicima nadležnih institucija. Javne kampanje i promocija preporuka i modaliteta za rješavanje uočenih problema. Praćenje pregovora o EU članstvu u domenu poglavlja 23 i 24
Poboljšan stepen informisanosti javnosti o stanju ljudskih prava i radu nadležnih institucija	Promocija standarda iz oblasti ljudskih prava, istraživanja javnog mnjenja, analize i kampanje putem društvenih mreža.
Obezbijedeni uslovi za utvrđivanje istine i suočavanje sa prošlošću u Crnoj Gori, kao jednog od ključnih preduslova za demokratizaciju crnogorskog društva	Informaciono-dokumentacioni centar institucionalno integrisan sa Skupštinome Crne Gore. Pokrenuti novi postupci za utvrđivanje istine o ratnim zločinima i suočavanja sa prošlošću kao rezultat rada IDC.

5.2 Program Škole političkih studija

CILJEVI	METODOLOGIJA
Polaznici Škole aktivno usmjeravaju javni dijalog o rješavanju izazova koji proističu iz procesa EU integracija	Kontinuirane obuke i seminari u sklopu Škole u kojima učestvuju predstavnici političkih partija, javnog sektora, medija i civilnog sektora, kao i međunarodnih organizacija. Tematski okvir Škole korespondira sa prioritetima i ključnim reformskim pitanjima unutar procesa EU integracija. Forum alumnista Škole obezbjeđuje odgovarajući okvir za zajedničke inicijative polaznika.
Unaprijeđena saradnja polaznika Škole sa kolegama iz srodnih regionalnih škola	Jačanje regionalne mreže Škola i saradnja alumnista u regionu Jugoistočne Evrope kroz zajedničke seminare i javne skupove.
Povećano učešće građana u procesima donošenja odluka od javnog interesa	Podrška lokalnim inicijativama u smislu pravnih savjeta, zajedničkih aktivnosti, promocije i logistike
Unaprijeđen rad i položaj civilnog sektora	Monitoring primjene zakona i strateških politika koje uslovljavaju rad civilnog sektora, jačanje koordinacije između NVO-a, kampanje putem društvenih mreža

5.3 Medijski program

CILJEVI	METODOLOGIJA
Doprinos punoj primjeni reformisanog medijskog zakonskog okvira	Monitoring implementacije seta medijskih zakona, koji pored zakona o medijima, javnom servisu i audio-vizuelnim medijskim uslugama, uključuju i zakone o slobodnom pristupu informacija, a i zaštiti ličnih podataka. Monitoring fokus biće usmjeren na rad nadležnih institucija i poštovanje ljudskih prava (prevažodno slobode izražavanja i prava marginalizovanih društvenih grupa). Praćenje pregovora o EU članstvu u domenu poglavlja 10
Unaprijeđen pravni i socio-ekonomski uslovi rada novinara	Saradnja sa novinarskim udruženjima, monitoring rada državnih i pravosudnih institucija u slučajevima kršenja prava novinara.
Crnogorski mediji kontinuirano poštuju etičke principe i standarde u oblasti ljudskih prava u svim izvještavanju	Monitoring medija u smislu poštovanja etičkih standarda i principa u oblasti ljudskih prava. Obuke novinara, konsultacije sa uredničkim timovima i samoregulatornim mehanizmima, promocija standarda, kampanje putem društvenih mreža.
Ostvaren veći uticaj na rad institucija koje se bave slobodom medija i slobodom izražavanja	Učešće u radu institucija nadležnih za sprovođenje medijskih zakona, kao i aktivna saradnja sa partnerima iz medijskog i civilnog sektora. Podrška razvoju zakonskih i podzakonskih dokumenata i njihova promocija

5.4 Održivost organizacije

CILJEVI	METODOLOGIJA
Unaprijeđena finansijska stabilnost organizacije	<i>Fundraising</i> strategija, nezavisnost finansiranja kroz osnivanje firme za organizaciju događaja, pružanje konsultantskih i ostalih usluga kako bi se stvorio temelj za dugoročni uspjeh i kako bi kontinuirano sprovodila svoje programe u skladu sa misijom i vizijom, a time ujedno zaokružila stabilna i nezavisna finansijska podrška.
Unaprijeđeni stručni kapaciteti osoblja GA	Kontinuirane obuke i saradnja sa domaćim i međunarodnim ekspertima kroz postojeće i nove projektne inicijative
Unaprijeđena održivost organizacije	Poboljšavanje saradnje sa međunarodnim organizacijama, kao i partnerskim organizacijama civilnog društva i medija iz Balkana i Evropske unije, u cilju osnaživanja programskih i partnerskih okvira za dalji razvoj organizacije
Unaprijeđena vidljivost i uticaj organizacije	Prepoznatljivost rada GA povećana kroz realizaciju intrenih komunikacionih smjernica, koje podrazumijevaju: <ul style="list-style-type: none"> - Strateški planirane kampanje putem društvenih mreža i digitalnih platformi; - Jačanje veza sa onlajn zajednicom i usklađivanje ključnih programskih poruka sa medijskim formatima digitalnog okruženja; - Razvijanje internog plana promocije ključnih organizacionih izvještaja i dokumenata, kojim bi se obezbijedio dugotrajni programski efekt na ciljne grupe i domaću javnost; - Održavanje saradnje sa medijima i medijskim digitalnim platformama

6. Projekcija potrebnih resursa za ostvarenje strateških ciljeva

Predviđeni godišnji budžet Građanske je oko 700 000 €.

Od ukupnog godišnjeg budžeta, oko 60 procenata je predviđeno za programske, a ostali dio za administrative troškove.